EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

10. september 2009 *

Kohtuasjas C-457/07,

mille ese on EÜ artikli 228 alusel 9. oktoobril 2007 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: S. Pardo Quintillán ja P. Guerra e Andrade, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Portugali Vabariik, esindaja: L. Inês Fernandes, keda abistasid *advogado* N. Ruiz ja *advogado* C. Farinhas,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: portugali.

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts (ettekandja), kohtunikud T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász ja G. Arestis,

kohtujurist: J. Kokott,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 7. mai 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagis Euroopa Kohtul:

– tuvastada, et kuna Portugali Vabariik ei ole võtnud vajalikke meetmeid 10. novembri 2005. aasta otsuse kohtuasjas C-432/03: komisjon *vs.* Portugal (EKL 2005, lk I-9665) täitmiseks, siis on Portugali Vabariik rikkunud EÜ artikli 228 lõikest 1 tulenevaid kohustusi;

– kohustada Portugali Vabariiki maksma komisjonile trahvi 34 542 eurot iga eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal täitmisega viivitatud päeva eest alates käesoleva kohtuotsuse kuulutamise kuupäevast kuni eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal täitmise kuupäevani;

– kohustada Portugali Vabariiki maksma komisjonile põhisumma 6 060 eurot, korrutades seda päevade arvuga, mis jääb eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal kuulutamise kuupäeva ning selle liikmesriigi poolt nimetatud kohtuotsuse täitmise kuupäeva või käesoleva otsuse kuulutamise kuupäeva vahele, ning

– mõista kohtukulud välja Portugali Vabariigilt.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

2 Nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiivi 89/106/EMÜ ehitustooteid puudutavate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT 1989, L 40, lk 12; ELT eriväljaanne 13/09, lk 296), mida on muudetud nõukogu 22. juuli 1993. aasta direktiiviga 93/68/EMÜ (EÜT 1993, L 220, lk 1; ELT eriväljaanne 13/12, lk 173; edaspidi „direktiiv 89/106"), artikli 2 lõike 1 kohaselt võtavad liikmesriigid kõik vajalikud meetmed tagamaks, et „ehitustooteid" direktiivi 89/106 tähenduses võib viia turule ainult juhul, kui nad on kõlblikud otstarbekohaseks kasutamiseks, see tähendab, et neil on sellised omadused, et ehitised, kuhu nad püsivalt paigaldatakse, üles pannakse, kasutatakse või monteeritakse, vastavad õige projekteerimise ja ehitamise korral nimetatud direktiivi artiklis 3 osutatud olulistele nõuetele, kui selliste ehitiste kohta kehtivad selliseid nõudeid sisaldavad eeskirjad.

3 Direktiivi 89/106 artikli 3 lõige 1 näeb ette, et ehitiste suhtes kohaldatavad olulised nõuded on sätestatud eesmärkide kaupa selle direktiivi I lisas. Need nõuded puudutavad teatud ehitiste omadusi mehhaanilise vastupidavuse ja stabiilsuse, tuleohutuse, hügieeni, tervise ja keskkonna, ohutu kasutamise, mürakaitse, energiasäästlikkuse ning soojapidavuse valdkondades.

4 Sama direktiivi artikli 4 lõige 2 näeb ette, et kui ehitustoodetel on CE-märgis ja neid tooteid kasutades on võimalik püstitada selliseid rajatisi, mis vastavad nimetatud olulistele nõuetele, käsitlevad liikmesriigid neid tooteid kasutamiskõlblikena; CE-märgis näitab, et tooted vastavad asjakohastele siseriiklikele standarditele, millesse võetakse üle ühtlustatud standardid, Euroopa tehnilisele tunnustusele või siseriiklikele tehnilistele kirjeldustele, mille puhul eeldatakse vastavust nimetatud olulistele nõuetele.

5 Sama direktiivi artikli 16 lõige 1 sätestab:

„Kui toote kohta puuduvad tehnilised kirjeldused, nagu on määratletud artiklis 4, loeb sihtliikmesriik üksikjuhtumitel, taotluse korral, toote olevat vastavuses kehtivate siseriiklike sätetega, kui nad vastasid tootjaliikmeriigis volitatud asutuse poolt läbiviidud katsetele ja kontrollile vastavalt sihtliikmesriigis kehtivatele või selle liikmesriigi poolt võrdväärseks tunnustatud meetoditele.”

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 1995. aasta otsuse nr 3052/95/EÜ, millega kehtestatakse informatsiooni vahetamise kord selliste siseriiklike meetmete kohta, millega kaldutakse kõrvale ühenduse territooriumil kaupade vaba liikumise põhimõttest (EÜT L 321, lk 1; ELT eriväljaanne 13/15, lk 427), artikli 1 kohaselt teatavad liikmesriigid komisjonile kõikidest teises liikmesriigis seaduslikult toodetava või turustatava tootemudeli või -liigi vaba liikumist või turuletoomist takistavatest meetmetest, kui selle meetme otseseks või kaudseks tulemuseks on toodete üldine keelustamine, toodete turule mittelubamine, kõnealuse tootemudeli või -liigi muutmine enne selle turuletoomist või seal hoidmist või toodete turult kõrvaldamine.

Otsuse nr 3052/95 artikli 4 lõike 2 kohaselt peab teatamine toimuma 45 päeva jooksul alates meetme võtmise kuupäevast.

7 2004. aasta veebruari jooksul võeti vastu mitu Euroopa standardit polüetüleenist PEX-torude tehniliste kirjelduste kohta.

Siseriiklikud õigusnormid

8 Linnaehitiste üldeeskirjade (Regulamento Geral das Edificações Urbanas), mis on vastu võetud 7. augusti 1951. aasta dekreetseadusega nr 38/382 (*Diário do Governo*, I seeria, nr 166, 7.8.1951, lk 715; edaspidi „üldeeskirjad"), enne eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal kuulutamist kehtinud redaktsiooni artikli 17 kohaselt peab nende uute materjalide või ehitusvõtete kasutamiseks, mille kohta puuduvad ametlikud kirjeldused või küllaldane kasutamiskogemus, saama eelnevalt Laboratório Nacional de Engenharia Civil (riiklik rajatiste laboratoorium, edaspidi „LNEC") seisukoha.

9 Riiklike ehitustööde ministeeriumi 2. novembri 1970. aasta määruse (*Diário do Governo*, II seeria, nr 261, 10.11.1970) ja 7. aprilli 1971. aasta määruse (*Diário do Governo*, II seeria, nr 91, 19.4.1971) kohaselt võib veevarustussüsteemides kasutada vaid plastikmaterjale, mida LNEC on tunnustanud.

10 Direktiiv 89/106 võeti Portugali õigusesse üle 10. aprilli 1993. aasta dekreetseadusega nr 113/93 (*Diário da República* I, A seeria, nr 84, 10.4.1993).

11 Dekreetseaduse nr 113/93, mida on muudetud 14. juuni 1995. aasta dekreetseadusega nr 139/95 (*Diário da República* I, A seeria, nr 136, 14.6.1995) ning 24. novembri 1998. aasta dekreetseadusega nr 374/98 (*Diário da República* I, A seeria, nr 272, 24.11.1998), artikli 9 lõige 2 näeb ette, et liikmesriigis asuva tootja või tema esindaja taotlusel loetakse konkreetsel juhul ning tehniliste kirjelduste puudumisel tooted vastavuses olevaks kooskõlas EÜ asutamislepinguga vastu võetud siseriiklike sätetega, kui need tooted vastavad tootja liikmesriigis volitatud asutuse läbiviidud katsetele ja kontrollile vastavalt Portugalis kehtivatele või Instituto Português da Qualidade (Portugali kvaliteediinstituut) poolt võrdväärseks tunnustatud meetoditele.

Kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal ning sellele eelnenud kohtupraktika

12 Komisjon sai 2000. aastal kaebuse, mille esitas Portugali ettevõtja, kellele ei antud vajalikku luba Itaaliast ja Hispaaniast imporditud polüetüleenist PEX-torude hoonesse paigaldamiseks, kuna LNEC ei olnud neid torusid tunnustanud. Kui ettevõtja taotles seejärel LNEC-lt olemasolevate välismaiste sertifikaatide kohta vastavustunnistust, teatas LNEC ettevõtjale, et tema taotlus Istituto Italiano dei Plastici (edaspidi „IIP") väljastatud sertifikaadi vastavuse tunnustamiseks tuleb jätta rahuldamata, kuna viimane ei ole Euroopa Tehnilise Tunnustuse Organisatsiooni ega muude organisatsioonide liige, kellega LNEC on sõlminud koostöölepingu.

13 Pärast seda, kui komisjon oli saatnud Portugali Vabariigile märgukirja ning seejärel põhjendatud arvamuse, esitas komisjon liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, milles ta väitis, et kuna Portugali Vabariik nõudis teistest liikmesriikidest imporditud polüetüleentorude suhtes dekreetseaduse artikli 17 kohaselt tunnustamismenetluse läbiviimist, võtmata arvesse nende teiste liikmesriikide poolt väljastatud tunnustussertifikaate, ning ei teatanud komisjonile sellisest meetmest, rikkus Portugali Vabariik EÜ artiklitest 28 ja 30 ning otsuse nr 3052/95 artiklist 1 ja artikli 4 lõikest 2 tulenevaid kohustusi.

14 Eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal punktis 33 on Euroopa Kohus meenutanud esiteks, et kõnealustele torudele ei kohaldata ei ühtlustatud standardeid, Euroopa tehnilist tunnustust ega ka ühenduse tasandil tunnustatud siseriiklikku tehnilist kirjeldust direktiivi 89/106 artikli 4 lõike 2 tähenduses.

15 Euroopa Kohus järeldas direktiivi 89/106 artikli 6 lõikest 2, mille kohaselt lubavad liikmesriigid viia oma territooriumil turule tooteid, kui need vastavad asutamislepinguga kooskõlas olevatele siseriiklikele sätetele, et see direktiiv kinnitab, et liikmesriik tohib kehtestada nende ehitustoodete turuleviimisele oma territooriumil, millele ei kohaldata ühtlustatud või ühenduse tasandil tunnustatud tehnilisi kirjeldusi, üksnes siseriiklikke sätteid, mis on kooskõlas asutamislepingust tulenevate kohustustega, eelkõige EÜ artiklites 28 ja 30 sätestatud kaupade vaba liikumise põhimõttega (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punktid 34 ja 35).

16 Siinkohal märkis Euroopa Kohus, et nii toote vastavust ettenähtud kasutusele kinnitava eelneva tunnustamise nõue kui ka teises liikmesriigis väljastatud sertifikaatide vastavuse tunnustamata jätmine samas olukorras piirab importiva liikmesriigi turulepääsemist ning seda tuleb seega pidada koguselise impordipiiranguga samaväärse toimega meetmeks EÜ artikli 28 tähenduses (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punkt 41).

17 Küsimuse osas, kas selline meede nagu üldeeskirjade artikkel 17 on proportsionaalne inimeste elu ja tervise kaitse eesmärgiga, on Euroopa Kohus juba leidnud, et kuigi liikmesriigil on õigus nõuda teises liikmesriigis juba tunnustatud tootele uuesti kontrolli- ja tunnustamismenetluse kohaldamist, on liikmesriigi ametiasutused siiski kohustatud tegelema ühendusesiseses kaubanduses kontrolli hõlbustamisega. Sellest tuleneb, et neil ei ole vajaduseta õigust nõuda tehniliste või keemiliste analüüside või laboratoorsete katsete läbiviimist, kui samad analüüsid ja katsed on teises liikmesriigis juba läbi viidud ning nende tulemused on nendele ametiasutustele kättesaadavad või neil on taotlusel võimalik neid saada (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punkt 46).

18 Meenutades, et range kinnipidamine sellest kohustusest eeldab sellise siseriikliku ametiasutuse aktiivset suhtumist, kes on saanud taotluse tunnustada toodet või seoses sellega tunnustada teise liikmesriigi tunnustusasutuse poolt väljastatud sertifikaadi vastavust, leidis Euroopa Kohus, et käesoleval juhul keeldus LNEC tunnustamast IIP väljastatud sertifikaadi vastavust ilma, et ta oleks taotlenud hagejaks olevalt ettevõtjalt tema valduses olevat teavet, mis oleks tal võimaldanud hinnata IIP väljastatud sertifikaati, ega võtnud sellise informatsiooni saamiseks ühendust IIP-ga (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punktid 47 ja 48).

19 Sellistel asjaoludel leidis Euroopa Kohus, et kuna Portugali ametiasutused seadsid üldeeskirjade artikli 17 kohaselt kõnealuste toodete kasutamise eelduseks tunnustamismenetluse, võtmata selle raames arvesse teise liikmesriigi tunnustusasutuse väljastatud sertifikaati, ning ei taotlenud ettevõtjalt või nimetatud asutuselt vajalikku informatsiooni, rikkusid nad teisest liikmesriigist imporditud toote tunnustamise taotluse osas koostöö tegemise kohustust, mis tuleneb EÜ artiklitest 28 ja 30 (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punkt 49).

20 Portugalis torude tunnustamisele kehtestatud konkreetsete nõuete osas meenutas Euroopa Kohus, et selleks, et eelneva loa andmise halduslik kord oleks õigustatud isegi siis, kui see rikub põhiõigusi, peab see igal juhul põhinema objektiivsetel, mittediskrimineerivatel ja ette teadaolevatel kriteeriumidel viisil, millega piiratakse siseriiklike ametiasutuste kaalutlusõiguse kasutamine, et viimased ei kasutaks oma õigusi meelevaldselt (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punkt 50).

21 Euroopa Kohus leidis, et üldeeskirjade artikkel 17 ei täida nimetatud nõudeid, kuna see sätestab vaid, et selliste uute materjalide või ehitusvõtete kasutamiseks, mille kohta puuduvad ametlikud kirjeldused või küllaldase kasutamise kogemused, peab olema eelnev LNEC luba (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punkt 51).

22 Euroopa Kohus jõudis järeldusele, et kohaldades kõnealuste torude suhtes sellist tunnustamismenetlust, nagu on ette nähtud üldeeskirjade artiklis 17, ei järgi Portugali õigusnormid proportsionaalsuse põhimõtet ja on seega vastuolus EÜ artiklitega 28 ja 30 (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punkt 52).

23 Kuivõrd Portugali ametivõimude poolt üldeeskirjade ja ministeeriumi 2. novembri 1970. aasta ja 7. aprilli 1971. aasta määruste alusel vastu võetud otsuste tegelikuks tagajärjeks on kõnealuste torude kasutamise keelamine, tuleb neid pidada otsuse nr 3052/95 artikli 1 alla kuuluvateks, kuid kuna neist ei ole siiski komisjonile teatatud, leidis Euroopa Kohus, et sellega on Portugali Vabariik rikkunud ka sellest otsusest tulenevaid kohustusi (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punktid 58 ja 60).

24 Nimetatud asjaoludel leidis Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal resolutsioonis, et kuna Portugali Vabariik ei võtnud üldeeskirjade artikli 17 kohase teistest liikmesriikidest imporditud polüetüleentorude tunnustamismenetluse käigus arvesse nende liikmesriikide väljastatud tunnustussertifikaate ja ei teatanud sellisest meetmest komisjonile, rikkus Portugali Vabariik EÜ artiklitest 28 ja 30 ning otsuse nr 3052/95 artiklist 1 ja artikli 4 lõikest 2 tulenevaid kohustusi.

Käesoleva vaidluse taust

25 Portugali ametivõimud teatasid 10. jaanuaril 2006, et riigihangete-, transpordi- ning kommunikatsiooniminister võttis 23. detsembril 2005 vastu määruse nr 1726/2006, mis tühistab 2. novembri 1970. aasta ning 7. aprilli 1971. aasta määrused (*Diário da República,* II seeria, nr 16, 23.1.2006).

26 Määrus nr 1726/2006 näeb punktides 2 ja 3 ette, et inimtarbimiseks mõeldud veega varustamiseks mõeldud plasttorude süsteeme, mis kuuluvad Portugali poolt üle võetud Euroopa standardite kohaldamisalasse, tuleb sertifitseerida tunnustusasutuste peamistele nõuetele vastavatena. Selle määruse punkti 3 kohaselt tunnustatakse mõnes muus liikmesriigis väljastatud vastavussertifikaate kooskõlas dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 lõikega 2. Nimetatud määruse punktide 4 ja 5 kohaselt tuleb Portugali poolt üle võetud Euroopa standardite puudumisel tunnustada tooteid LNEC-i poolt, sellisel juhul võib arvesse võtta tunnustamist taotlenud isiku taotluse alusel ning kooskõlas dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 lõikega 2 teises liikmesriigis läbi viidud katseid ning kontrolle.

27 Komisjon teatas 4. juuli 2006. aasta märgukirjas Portugali ametivõimudele, et määrus nr 1726/2006 ei täida täielikult eespool viidatud kohtuotsust komisjon *vs.* Portugal. Esiteks, kuna määrus on normihierarhias dekreetseadusest madalamal astmel, ei tühistanud määrus nr 1726/2006 üldeeskirjade artiklit 17, mis kohustas teatud materjalide kasutamise korral jätkuvalt küsima LNEC-i eelnevat arvamust, nägemata ette teistes liikmesriikides läbi viidud katsete ja kontrollide arvessevõtmist. See määrus ei viita muuseas ka mingil moel üldeeskirjade artiklile 17. Teiseks mainis nimetatud määrus üksnes veevarustuse kanalisatsioonisüsteeme, mille suhtes kehtivad Euroopa standardid, ega puudutanud isoleeritud torusid. Lisaks nägi määrus nr 1726/2006 Euroopa standardite kohaldamisalast väljapoole jäävate kanalisatsioonisüsteemide tunnustamisemenetluse osas ette, et teises liikmesriigis läbi viidud katseid ning kontrolle võib arvesse võtta, kuid see ei ole kohustuslik. Kolmandaks ei teatanud Portugali ametivõimud, milliseid meetmeid on võetud ettevõtjate suhtes, keda on riivanud siseriiklikud õigusnormid, mida Euroopa Kohus pidas vastuolus olevaks EÜ artiklitega 28 ja 30.

28 Leides, et märgukirjas esitatud etteheited on endiselt kehtivad, saatis komisjon 18. oktoobril 2006 Portugali Vabariigile põhjendatud arvamuse, milles ta palus viimasel võtta vajalikud meetmed eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal täitmiseks hiljemalt 18. detsembriks 2006.

29 Portugali Vabariik vastas põhjendatud arvamusele 12. jaanuari 2007. aasta kirjaga ning teatas komisjonile, et ta on vahepeal välja selgitanud kohaldatavad õigusnormid.

30 Esiteks tühistati määrus nr 1726/2006 riigihangete-, transpordi- ja kommunikatsiooniministri 4. septembri 2006. aasta määrusega nr 19563/2006 (*Diário da República*, II seeria, nr 185, 25.9.2006), mis ei hõlmanud üksnes torusüsteemide, vaid ka nii torude kui nende lisaseadmete tunnustamist ning viitas otseselt üldeeskirjade artiklile 17 ja nägi sõnaselgelt ette kohustuse arvestada teistes liikmesriikides läbi viidud katsete ning kontrollidega.

31 Seejärel muutis 8. jaanuari 2007. aasta dekreetseadus nr 4/2007 (*Diário da República*, I seeria, nr 5, 8.1.2007) dekreetseaduse nr 113/93 artiklit 9 selliselt, et liikmesriikide vahel oleks tagatud tunnustamismenetluses vastavussertifikaatide, katsete ja kontrollide vastastikune tunnustamine.

32 Üldeeskirjade artikli 17 osas selgitasid Portugali ametivõimud, et seda sätet tuleb kõiki asjaolusid arvestades tõlgendada kooskõlas määrusega nr 19563/2006 ning dekreetseaduse artikli 9 lõikest 2 tuleneva vastastikuse tunnustamise põhimõttega, mis tagab siseriiklike asutuste täieliku koostöö. Ametivõimud lisasid, et läbiviidud uurimiste tulemusena ei teinud LNEC kindlaks ühtegi üldeeskirjade artikli 17 väära kohaldamise juhtu. Kuna Euroopa standardite ülevõtmise tulemusena 2004. aasta veebruaris muutus erandlikuks vajadus tunnustada polüetüleentorusid ning nende lisaseadmeid, tühistas LNEC lisaks ka kõik tunnustamisdokumendid, mis puudutasid nende standardite esemeks olnud plastist torusüsteeme.

33 Portugali ametivõimud teatasid 17. augusti 2007. aasta kirjaga komisjonile, et samal päeval võetakse vastu dekreetseadus nr 290/2007 (*Diário da República*, I seeria, nr 128,

17.8.2007), mis jõustub 18. augustil 2007 ning millega muudetakse üldeeskirjade artiklit 17 ning lisatakse sinna lõige, mille kohaselt peab LNEC arvestama tunnustamisel teistes liikmesriikides läbi viidud katsete ning kontrollidega.

34 Kuna komisjon ei olnud rahul Portugali ametivõimude vastusega põhjendatud arvamusele, esitas ta käesoleva hagi.

Kohtuasja areng Euroopa Kohtu menetluse käigus

35 Portugali Vabariik teatas 2008. aasta märtsis komisjonile dekreetseaduse nr 50/2008 vastuvõtmisest 19. märtsil 2008 (*Diário da República*, I seeria, nr 56, 19.3.2008), mis jõustus 20. märtsil 2008 ning muutis üldeeskirjade artiklit 17 järgmiselt:

„1. Hooneid tuleb ehitada ja renoveerida nii, et see vastaks mehhaanilise vastupidavuse ja stabiilsuse, ohutu kasutamise ning tuleohutuse, hügieeni, tervise ja keskkonna, mürakaitse, energiasäästlikkuse ja soojapidavuse olulistele nõuetele ning teistele käesolevate üldeeskirjadega või erinormidega sätestatud nõuetele funktsionaalsuse, vastupidavuse ning muudes valdkondades.

2. Uute hoonete ehitamisel ning hoonete renoveerimisel kasutatavate materjalide kvaliteet, iseloom ning kasutamise laad peab arvestama ehitusnõuetega ning kohaldatavate õigusnormidega, tagamaks, et hooned vastavad lõikes 1 toodud tingimustele ja nõuetele kooskõlas elluviidava projekti tehniliste kirjeldustega.

3. Uute hoonete ehitamisel ning hoonete renoveerimisel kasutatavate toodete kasutamise tingimuseks kohaldatavate õigusnormide järgi on CE-märgise kasutamine või kui see puudub ning välja arvatud vastastikuse tunnustamise korral vastavussertifikaadi olemasolu nende vastavuse kohta Portugalis kehtivatele tehnilistele kirjeldustele.

4. Portugalis kehtivate tehniliste kirjeldustega vastavuses olevaks tunnistamist võivad taotleda kõik huvitatud isikud ning alati tuleb sellega seoses võtta 10. aprilli 1993. aasta dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 lõikes 2 toodud tingimustel arvesse vastavussertifikaate Euroopa Liidu liikmesriigis, Türgis või Euroopa Majanduspiirkonna osalisriigis kehtivatele tehnilistele kirjeldustele vastamise kohta ning tootjariigis läbi viidud kontrollide ja katsete positiivseid tulemusi.

5. Kui ehitustooted ei vasta ühelegi lõikes 3 toodud tingimusele ning nende kasutamine uute hoonete ehitamisel või hoonete renoveerimisel võib ohustada lõikes 1 toodud oluliste nõuete täitmist, on nende kasutamise tingimuseks tunnustamine [LNEC-i poolt], mille käigus tehakse kindlaks, kas nendel toodetel on Euroopa Liidu liikmesriigi, Türgi või Euroopa Majanduspiirkonna osalisriigi tunnustusasutuse vastavussertifikaadid, mis tõendavad piisavalt nimetatud nõuete täitmist.

6. Eelmises punktis ette nähtud tunnustamist saavad taotleda kõik huvitatud isikud ning [LNEC] peab alati võtma 10. aprilli 1993. aasta dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 lõikes 2 ette nähtud tingimustel arvesse Euroopa Liidu liikmesriigi, Türgi või Euroopa Majanduspiirkonna osalisriigi tunnustusasutuse poolt välja antud vastavussertifikaate ning läbi viidud katseid; tunnustusasutustega tehakse koostööd nende igakordsete tulemuste saavutamiseks ning analüüsimiseks.

7. Vajadust korrata mõnda lõigetes 4 ja 6 nimetatud katset või kontrolli tuleb [LNEC-i poolt] nõuetele vastavalt põhjendada.

8. Tunnustamine viiakse läbi, kui 10. aprilli 1993. aasta dekreetseaduse nr 113/93 I lisas nimetatud tingimused osutavad täidetuks."

36 Kohtuistungil selgitas komisjon Euroopa Kohtule, et tema arvates täidetakse selle dekreetseaduse jõustumisest alates täielikult eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal.

37 Sellest tulenevalt ei taotle komisjon enam trahvi määramist. Samas nõuab ta jätkuvalt põhisumma maksmist.

Hagi

38 Kuigi EÜ artikkel 228 ei täpsusta tähtaega, mille jooksul tuleb kohustuste rikkumist tuvastanud Euroopa Kohtu otsus täita, tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et ühenduse õiguse kohese ja ühetaolise kohaldamise huvides tuleb kohustuste täitmist alustada otsekohe ning see tuleb võimalikult kiiresti lõpule viia (vt eelkõige 9. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-121/07: komisjon *vs.* Prantsusmaa, EKL 2008, lk I-9159, punkt 21 ja seal viidatud kohtupraktika).

39 Lisaks on kuupäev, mis tuleb aluseks võtta selle hindamisel, kas tegemist on kohustuste rikkumisega EÜ artikli 228 tähenduses, nimetatud sätte alusel antud põhjendatud

arvamuses ette nähtud tähtaja lõppemise kuupäev (vt eelkõige 4. juuni 2009. aasta otsus kohtuasjas C-109/08: komisjon *vs.* Kreeka, EKL 2009, lk I-4657, punkt 15 ja seal viidatud kohtupraktika).

40 Järelikult tuleb uurida, nagu soovib komisjon, kas põhjendatud arvamuses antud kahekuulise tähtaja lõppemisel, see tähendab 18. detsembril 2006 oli Portugali Vabariik juba täitnud eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal.

41 Nimelt väidab komisjon, et kuni dekreetseaduse nr 50/2008 vastuvõtmiseni ei olnud Portugali Vabariik võtnud vajalikke meetmeid eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal täitmiseks.

42 Seepärast esitab komisjon esimese etteheite, mille kohaselt ei kõrvaldanud üldeeskirjade artikkel 17 koosmõjus dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 lõikega 2 takistust kaupade vabale liikumisele, mis tulenes selliste toodete tunnustamise nõudest, mille kohta puudusid tehnilised kirjeldused. Komisjon esitab ka neli täpsemat etteheidet, mis puudutavad Portugali õigusnormide kooskõla eespool viidatud kohtuotsusest komisjon *vs.* Portugal tulenevate nõuetega.

Etteheide kaupade vaba liikumise takistuse esinemise kohta, mis tulenes üldeeskirjade artiklis 17 ning dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 lõikes 2 ette nähtud tunnustamismenetlusest

43 Esiteks väidab komisjon, et enne dekreetseaduse nr 50/2008 vastuvõtmist kujutas üldeeskirjade artiklis 17, koosmõjus dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 lõikega 2, ette nähtud tehniliste kirjeldustega hõlmamata toodete tunnustamise nõue koguselise impordipiiranguga samaväärse toimega meedet EÜ artikli 28 tähenduses.

44 Vastuseks sellele etteheitele väidab Portugali Vabariik, et eespool viidatud kohtuotsuses komisjon *vs.* Portugal ei vaidlustanud Euroopa Kohus asjaolu, et toodete puhul, mille kohta puuduvad nii tehnilised kirjeldused kui vastastikune sertifikaatide tunnustamine, näeb liikmesriik ette sellise tunnustamise korra, nagu tuleneb üldeeskirjade artiklist 17. Nimelt ei täida liikmesriik sellise korra ette nägemata jätmisel talle direktiiviga 89/106 pandud kohustust tagada, et kasutataks üksnes otstarbekohaseks kasutamiseks kõlblikke ehitustooteid.

45 Siinkohal tuleb meenutada, et eespool viidatud kohtuotsuses komisjon *vs.* Portugal leidis Euroopa Kohus, et tunnustusasutuse poolt sellise tunnustamismenetluse raames, nagu tuleneb üldeeskirjade artiklist 17, kujutab teise liikmesriigi tunnustusasutuse väljastatud sertifikaadi vastavuse tunnustamisest keeldumine endast kaupade vaba liikumise piirangut. Siiski leidis Euroopa Kohus pärast kontrollimist, kas sellist meedet saab õigustada üldise huvi põhjendusega, nimetatud otsuse punktides 49–52, et tegemist on EÜ artiklitest 28 ja 30 tulenevate kohustuste rikkumisega üksnes seetõttu, et esiteks ei võtnud Portugali ametivõimud tunnustamismenetluse raames arvesse teiste liikmesriikide väljastatud sertifikaate ning ei taotlenud ettevõtjalt või nimetatud asutuselt vajalikku informatsiooni ja teiseks ei põhinenud Portugali õigusnormidega ette nähtud tunnustamismenetlus objektiivsetel, mittediskrimineerivatel ja ette teadaolevatel kriteeriumidel.

46 Sellest kohtuotsusest ei järeldu seega mingil viisil, et liikmesriik ei ole tunnustamismenetluse ettenägemisel toodete osas, mille kohta puuduvad nii tehnilised kirjeldused kui vastavussertifikaatide vastastikune tunnustamine, täitnud talle ühenduse õigusest tulenevaid kohustusi.

47 Kuna EÜ artikli 228 lõikes 2 ette nähtud menetlust tuleb käsitada Euroopa Kohtu otsuste täitmise erimenetlusena ehk teiste sõnadega ühe täitmise viisina (12. juuli

2005. aasta otsus kohtuasjas C-304/02: komisjon *vs.* Prantsusmaa, EKL 2005, lk I-6263, punkt 92), saab selle raames käsitleda üksnes liikmesriigi poolt talle asutamislepingust tulenevate kohustuste rikkumist, mida Euroopa Kohus on pidanud EÜ artikli 226 alusel tõendatuks.

48 Seega tuleb esimene etteheide vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

Etteheide teistes liikmesriikides väljastatud sertifikaatide tunnustamise taotlemise õiguse andmise kohta üksnes tootjale ning tema esindajale

Poolte argumendid

49 Teises etteheites kritiseerib komisjon asjaolu, et tehniliste kirjelduste puudumisel võivad üksnes asjaomase toote tootja ning tema esindaja taotleda teiste liikmesriikide tunnustusasutuste poolt väljastatud sertifikaatide tunnustamist, mis tähendab, et kõik teised ettevõtjad, kes soovivad tugineda EÜ artikli 28 sätetele, peavad taotlema asjaomase toote tunnustamist.

50 Portugali Vabariigi sõnul tuleb seda etteheidet pidada vastuvõetamatuks, sest nimetatud kord sisaldus juba dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 esialgses versioonis ning enne käesoleva hagi esitamist ei ole komisjon kordagi esitanud vastuväiteid asjaolule, et toodete suhtes, mille kohta puuduvad tehnilised kirjeldused, võivad vastavussertifikaati taotleda tootja või tema esindaja.

51 Selle kohta märgib Portugali Vabariik, et andes vastavussertifikaadi taotluse esitamise võimaluse üksnes tootjale või tema esindajale, võrdsustab siseriiklik õigus üksnes

esiteks CE-märgisega sertifitseerimise korra toodete suhtes, mille kohta kehtivad tehnilised kirjeldused, ja mis puudutab direktiivi 89/106 ning seda direktiivi rakendavate Portugali õigusnormide kohaselt üksnes neid kahte huvitatud isikut, ning teiseks siseriiklike õigusnormidega vastavuses olevaks tunnistamise korra juhul, kui puuduvad tehnilised kirjeldused. Igatahes loobuti sellest vastavussertifikaatide tunnustamise taotluse esitamise õiguse piirangust dekreetseaduses nr 113/93 dekreetseadusega nr 50/2008 tehtud muudatustega.

Euroopa Kohtu hinnang

52 Arvestades Portugali valitsuse argumente teise etteheite vastuvõetamatuse kohta, tuleb siinkohal täpsustada põhimõtteid, mida tuleb arvestada uurides komisjoni etteheiteid EÜ artikli 228 lõike 2 alusel esitatud hagi menetlemisel.

53 Kui Euroopa Kohus leiab, et liikmesriik ei ole täitnud asutamislepingust tulenevat kohustust ning komisjon on seejärel arvamusel, et see liikmesriik ei ole võtnud rikkumist tuvastanud Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalikke meetmeid, esitab komisjon nimetatud sätte alusel pärast seda, kui on andnud asjaomasele liikmesriigile võimaluse esitada oma seisukohad, põhjendatud arvamuse, milles täpsustatakse, missugustes punktides see liikmesriik ei ole vaidlusalust otsust täitnud. Kui see liikmesriik ei võta vajalikke meetmeid vaidlusaluse otsuse täitmiseks komisjoni seatud tähtaja jooksul, võib viimane anda asja Euroopa Kohtusse.

54 Eeltoodust järeldub, et isegi kui – nagu meenutati käesoleva otsuse punktis 47 – EÜ artikli 228 lõikes 2 ette nähtud menetlust tuleb käsitada Euroopa Kohtu otsuste täitmise erimenetlusena, nõuab see menetlus sarnaselt EÜ artiklis 226 sätestatuga, et läbi viiakse kohtueelne menetlus.

55 Siinkohal tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et EÜ artikli 226 alusel esitatud hagi raames piiritlevad komisjoni poolt liikmesriigile edastatud märgukiri ja selle järel komisjoni esitatud põhjendatud arvamus kohtuvaidluse eseme, mida ei saa hiljem laiendada. Asjaomase liikmesriigi võimalus esitada omapoolseid märkusi, isegi kui ta otsustab seda mitte kasutada, on oluline asutamislepinguga ette nähtud tagatis, millest kinnipidamine on liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse õiguspärasuse seisukohalt oluline menetlusnorm. Sellest tulenevalt peavad komisjoni põhjendatud arvamus ja hagi tuginema samadele väidetele kui märgukiri, millega algatatakse kohtueelne menetlus (vt eelkõige 14. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-422/05: komisjon *vs.* Belgia, EKL 2007, lk I-4749, punkt 25, ja 18. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-186/06: komisjon *vs.* Hispaania, EKL 2007, lk I-12093, punkt 15).

56 Sama kehtib EÜ artikli 228 lõike 2 alusel esitatud hagi suhtes, mille ese on piiratud selles sättes ette nähtud kohtueelse menetlusega selliselt, et komisjon ei tohi oma hagiavalduses laiendada kohtuvaidluse eset, esitades uusi väiteid võrreldes põhjendatud arvamusega, milles komisjon täpsustas, missugustes punktides asjassepuutuv liikmesriik ei ole täitnud kohustuste rikkumist tuvastanud Euroopa Kohtu otsust (vt selle kohta 14. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-177/04: komisjon *vs.* Prantsusmaa, EKL 2006, lk I-2461, punktid 37–39).

57 Vastab tõele, et nõue, mille kohaselt EÜ artikli 226 alusel esitatud hagi ese on piiratud selles sättes ette nähtud kohtueelse menetlusega, ei tohi minna nii kaugele, et eeldada, et märgukirjas esitatud väidete sõnastus, põhjendatud arvamuse resolutiivosa ja haginõuded kattuksid üks-ühele, kui vaidluse eset ei ole laiendatud ega muudetud (vt EÜ artikli 226 kohaldamise osas eelkõige 7. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-147/03: komisjon *vs.* Austria, EKL 2005, lk I-5969, punkt 24, ja 8. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-33/04: komisjon *vs.* Luksemburg, EKL 2005, lk I-10629, punkt 37, ning EÜ artikli 228 lõike 2 kohaldamise osas eelkõige eespool viidatud 14. märtsi 2006. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punkt 37).

58 Euroopa Kohus leidis, et kui kohtueelse menetluse ajal on õigusakte muudetud, võib hagi puudutada siseriiklikke õigusnorme, mis ei ole põhjendatud arvamuses osutatud

õigusnormidega identsed (vt eelkõige 1. veebruari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-203/03: komisjon *vs.* Austria, EKL 2005, lk I-935, punkt 29, ja eespool viidatud 14. märtsi 2006. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punkt 38). Sellega on eelkõige tegemist siis, kui liikmesriik võtab pärast põhjendatud arvamuse saamist vastu põhjendatud arvamuse esemeks olnud siseriiklike sätete muudatused eesmärgiga kõrvaldada etteheited kohustuste rikkumist tuvastanud kohtuotsuse täitmata jätmise kohta.

59 Siiski ei saa komisjon EÜ artikli 228 lõike 2 alusel esitatud hagis enam kritiseerida siseriiklikke sätteid, mis olid kohaldatavad juba kohtueelse menetluse ajal, kuid millele seal ei viidatud sõnaselgelt ega – juhul, kui nende sätete ning põhjendatud arvamuses kritiseeritud siseriiklike õigusnormide vahel on otsene seos – ka mitte kaudselt.

60 Kuna komisjon peab EÜ artikli 228 lõike 2 alusel esitatud põhjendatud arvamuses täpsustama, missugustes punktides asjassepuutuv liikmesriik ei ole täitnud kohustuste rikkumist tuvastanud Euroopa Kohtu otsust, ei saa ta laiendada kohtuvaidluse eset kohustustega, mida ei ole põhjendatud arvamuses esitatud; vastasel korral oleks tegemist olulise menetlusnormi rikkumisega.

61 Käesoleval juhul tuleb nentida, et komisjon on küll käesolevas asjas esitatud märgukirjas ning põhjendatud arvamuses selgitanud, et tema arvates ei too Portugali Vabariigi poolt õigusaktides tehtud muudatused endaga kaasa eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal täielikku täitmist, samas ei ole ta märgukirjas ega põhjendatud arvamuses kritiseerinud korda, mille kohaselt on vastavussertifikaatide tunnustamise taotluse esitamise õigus üksnes tootjal või tema esindajal.

62 Nagu on märkinud Portugali Vabariik, sisaldus see kord põhjendatud arvamuses seatud tähtaja lõppemisel ehitustoodete osas, mille kohta puuduvad tehnilised kirjeldused, dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 lõikes 2, mis tähendab, et seda ei kohaldatud mitte üksnes käesolevas asjas toimunud kohtueelse menetluse käigus, vaid ka kohtueelse menetluse jooksul, mis lõppes eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal tegemisega, ilma et seda oleks üheski nendest menetlustest käsitletud.

63 Vastupidi komisjoni seisukohale ei saa selle korra kohta esitatud etteheidet pidada vastuvõetavaks põhjendusel, et see vastab tegelikkuses Euroopa Kohtu kriitikale, mida kohus tegi eespool viidatud kohtuotsuses komisjon *vs.* Portugal viimase õigusnormide kohta, mis kujutavad endast kaupade vaba liikumise piirangut, millega on silmitsi ettevõtja, kes soovib kasutada asjaomaseid tooteid Portugalis.

64 Siinkohal tuleb täpsustada, et kohtuasjas, mis lõppes eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal tegemisega, ei pöördutud Euroopa Kohtu poole teistes liikmesriikides väljastatud sertifikaatide tunnustamise taotluse esitamise õigust piirava dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 lõike 2 osas.

65 Lisaks, kui komisjon täpsustas käesolevale otsusele eelnenud kohtueelse menetluse käigus, missugustes punktides Portugali Vabariik ei ole vaidlusalust otsust täitnud, ei puudutanud komisjon Portugali õiguse võimalikku vastuolu EÜ artiklitega 28 ja 30 lähtuvalt asjaolust, et see nõuab ehitustoodete osas, mille kohta puuduvad tehnilised kirjeldused, et teistes liikmesriikides väljastatud sertifikaatide tunnustamise taotluse esitaksid kas asjaomase toote tootja või tema esindaja.

66 Sellistel asjaoludel ei ole komisjon hagiavalduses seda Portugali õiguse aspekti kritiseerides järelikult piirdunud punktidega, kus Portugali Vabariik ei ole põhjendatud arvamuse kohaselt täitnud eespool viidatud kohtuotsust komisjon *vs.* Portugal.

67 Nimelt on EÜ artiklis 226 ja artikli 228 lõikes 2 ette nähtud kohtueelse menetluse eesmärk anda asjaomasele liikmesriigile võimalus täita ühenduse õigusest tulenevad kohustused või kaitsta end tõhusalt komisjoni esitatud väidete vastu (vt eelkõige analoogia alusel 23. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-331/07: komisjon *vs.* Kreeka, punkt 26).

68 Põhjendatud arvamuses ja seetõttu ka EÜ artikli 228 lõikes 2 ette nähtud hagis tuleb etteheited seega esitada terviklikult ja täpselt, et liikmesriik ja Euroopa Kohus saaksid täpselt aru rikkumise tuvastanud kohtuotsuse täitmise seisust, mis on vajalik tingimus selleks, et nimetatud liikmesriik saaks tõhusalt esitada oma vastuväited ja Euroopa Kohus saaks väidetud rikkumise olemasolu hinnata (vt analoogia alusel 1. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-199/04: komisjon *vs.* Ühendkuningriik, EKL 2007, lk I-1221, punkt 21).

69 Eeltoodust tulenevalt tuleb teist etteheidet pidada vastuvõetamatuks.

Etteheide, et puudub täpsustus, milliseid kriteeriume tuleb arvestada toodete tunnustamisel, mille kohta puuduvad tehnilised kirjeldused

Poolte argumendid

70 Kolmandas etteheites leiab komisjon, et Portugali õigusnormid ei ole jätkuvalt kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, sest need ei täpsusta kriteeriume, mida tuleks arvesse võtta nende toodete tunnustamisel, mille kohta puuduvad tehnilised kirjeldused. Nimelt piirdub isegi dekreetseadusega nr 290/2007 muudetud üldeeskirjade artikli 17 lõige 2 üksnes selgitusega, et tunnustamisel tuleb arvesse võtta teistes liikmesriikides läbi viidud katseid ja kontrolle, täpsustamata seejuures, millistest kriteeriumidest tuleb kinni pidada.

71 Lisaks ei ole pärast tehtud muudatusi üldeeskirjade artikli 17 sõnastusest võimalik välja lugeda tunnustamise läbiviimiseks pädevat asutust, sest muudetud versioon ei sisalda enam viidet LNEC-i eelnevale arvamusele.

72 Portugali Vabariigi sõnul on see etteheide vastuvõetamatu, sest seda ei ole mainitud kohtuasjas, mis lõppes eespool viidatud otsuse komisjon *vs.* Portugal tegemisega, ega käesolevas asjas toimunud kohtueelse menetluse käigus.

73 Igal juhul väidab Portugali Vabariik, et nii määrus nr 1726/2006 kui ka määrus nr 19563/2006 täitsid eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal sellega, et nende toodete tunnustamisel, mille kohta puuduvad tehnilised kirjeldused, peab pädev siseriiklik asutus arvesse võtma teises liikmesriigis läbi viidud katseid ja kontrolle. Pärast Euroopa standardite ülevõtmist tuleb polüetüleenist torude puhul sertifitseerimine läbi viia vaid erandjuhtudel, kui torud ei vasta nimetatud standarditele, ja tunnustamise käigus kontrollitakse, kas tooted on turvalised ning kõlblikud

otstarbekohaseks kasutamiseks. See kontroll viiakse läbi direktiivi 89/106 I lisas nimetatud olulisi nõudeid järgides, mis on üle võetud Portugali õigusesse dekreetseaduse nr 113/93 I lisaga, ja seda eelkõige erandjuhtudel, mille puhul on keeruline kindlaks teha olulistest nõuetest ulatuslikumaid tunnustamise kriteeriume. Seega on üldeeskirjade artikli 17 punktis 8 dekreetseadusega nr 50/2008 tehtud muudatuse ainsaks mõtteks selgitada asjaolu, et tunnustamismenetlus tuleb läbi viia nimetatud olulisi nõudeid arvestades.

74 Nende ehitustoodete tunnustamiseks, mille kohta puuduvad tehnilised kirjeldused, pädeva asutuse mõiste määratlemata jätmise osas märgib Portugali Vabariik, et isegi kui üldeeskirjade artikkel 17 ei nimeta antud hetkel sõnaselgelt LNEC-i pädeva asutusena, tuleneb tema pädevus üheselt siseriiklikust õigusest tervikuna.

Euroopa Kohtu hinnang

75 Esiteks tuleb märkida täpsustuse puudumise etteheite osas selle kohta, milliseid kriteeriume peab LNEC arvestama tunnustamisel üldeeskirjade artikli 17 alusel, et seda etteheidet ei ole komisjon maininud käesolevas asjas esitatud märgukirjas ega põhjendatud arvamuses, kus on tunnustamismenetlusega seoses heidetud Portugali Vabariigile ette üksnes seda, et ta võttis muudatused õiguskorras vastu määrusega, nimelt määrusega nr 1726/2006, selle asemel et muuta üldeeskirjade artiklit 17 ennast, ja seda, et nimetatud määruse tekst ei viita esiteks artiklile 17 ja ei hõlma teiseks isoleeritud torusid ning ei näe kolmandaks ette kohustust arvestada teistes liikmesriikides väljastatud sertifikaatidega.

76 Kui komisjon on hiljem oma hagis jätkuvalt kritiseerinud üldeeskirjade artiklis 17 ette nähtud tunnustamismenetlust, ei ole ta enam korranud kohtueelses menetluses

esitatud etteheiteid, vaid esitanud üksnes etteheite selle kohta, et puudub täpsustus, milliseid kriteeriume tuleb arvestada tunnustamismenetluses, seega ei olnud see etteheide ka kohtueelse menetluse esemeks.

77 Komisjon ei saa aga kohtuasja eset laiendamata, see tähendab kaitseõigusi rikkumata esitada alles oma hagiavalduses esimest korda etteheidet, mida ta ei ole esitanud eelnevalt kohtueelse menetluse käigus.

78 Komisjoni etteheidet selle kohta, et puudub täpsustus, milliseid kriteeriume tuleb arvestada üldeeskirjade artiklis 17 ette nähtud tunnustamismenetluses, ei saa ka pidada vastuvõetavaks pelgalt seetõttu, et seda on kritiseerinud Euroopa Kohus juba eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal punktis 50, leides nimelt, et asjassepuutuvate torude tunnustamismenetluses puuduvad objektiivsed, mittediskrimineerivad ja ette teadaolevad kriteeriumid.

79 Kui käesoleva otsuse tegemisele eelnenud kohtueelse menetluse käigus on komisjon täpsustanud, missugustes punktides ei ole Portugali Vabariik vaidlusalust otsust täitnud, ei ole ta puudutanud EÜ artiklite 28 ja 30 võimalikku rikkumist, mis võiks tuleneda asjaolust, et Portugali õigusnormid ei täpsustanud ka pärast vahepeal vastu võetud muudatusi piisavalt kriteeriume, mida tuleb arvesse võtta tunnustamismenetluse käigus.

80 Lisaks ei ole komisjon kontrollinud märgukirjas ega põhjendatud arvamuses dekreetseaduse nr 113/93 sätteid, millele viitavad nii määrus nr 1726/2006 kui ka määrus nr 19563/2006 tingimuste osas, mille kohaselt peab LNEC arvestama torude tunnustamismenetluse käigus teistes liikmesriikides läbi viidud katsete ning kontrollidega.

81 Kuna komisjon ei ole hagiavalduses seda Portugali õigusnormide aspekti kritiseerides piirdunud üksnes nende punktidega, milles Portugali Vabariik ei ole komisjoni põhjendatud arvamuse kohaselt täitnud eespool viidatud kohtuotsust komisjon *vs.* Portugal, tuleb seda etteheidet pidada vastuvõetamatuks.

82 Teiseks, mis puudutab etteheidet, et dekreetseadusega nr 290/2007 muudetud üldeeskirjade artiklis 17 ei ole täpsustatud asutust, kes on pädev tunnustamise läbiviimiseks toodete suhtes, mille kohta puuduvad tehnilised kirjeldused, siis tuleb rõhutada, et kui komisjon ei ole sellele kohtueelse menetluse käigus viidanud, on see tingitud asjaolust, et komisjoni etteheide puudutab Portugali ametivõimude poolt vastuseks kohtueelse menetluse käigus komisjoni tehtud etteheidetele kehtestatud õigusnormi.

83 Siiski ei ole see etteheide, nagu väidab ka Portugali Vabariik, põhjendatud seepärast, et isegi pärast dekreetseaduse nr 290/2007 vastuvõtmist tuleb üldeeskirjade artiklit 17 lugeda koosmõjus teiste asjassepuutuvate LNEC-le antud ülesandeid määratlevate siseriiklike õigusnormidega, eelkõige 24. augusti 2007. aasta dekreetseaduse nr 304/2007 (*Diário da República*, I seeria, nr 163, 24.8.2007) artikli 3 lõike 2 punktiga d, millest tuleneb, et LNEC on pädev asutus.

84 Järelikult tuleb kolmas etteheide lükata tagasi osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatuse tõttu.

Teistes liikmesriikides väljastatud sertifikaatide tunnustamisel diskrimineerivate kriteeriumide kasutamise etteheide

Poolte argumendid

85 Neljandas etteheites kritiseerib komisjon asjaolu, et dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 lõike 2 kohaselt tunnustatakse Portugalis teistes liikmesriikides väljastatud sertifikaate „kolmekordse kodakondsuse" kriteeriumide alusel, mille kohaselt peavad katsed ning kontrollid olema tootjaliikmesriigis läbi viidud vastavalt Portugalis kehtivatele või Portugali avalik-õigusliku asutuse poolt võrdväärseks tunnustatud meetoditele ning Portugali kvaliteedisüsteemi raames. Komisjoni sõnul järeldub sellest, et vastupidi sellele, mida Euroopa Kohus nõudis eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal punktides 50 ja 51, ei võeta nende sertifikaatide tunnustamise otsuseid vastu objektiivsete ning mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel.

86 Portugali Vabariigi sõnul ei ole see etteheide vastuvõetav, sest „kolmekordse kodakondsuse" kriteeriumid eksisteerisid juba dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 lõike 2 esialgses versioonis ning komisjon ei ole selles osas esitanud kunagi ühtegi vastuväidet, ei käesolevas asjas toimunud kohtueelse menetluse ega eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal tegemisega lõppenud kohtueelse menetluse ning Euroopa Kohtus toimunud menetluse käigus.

87 Igatahes on kord, mille kohaselt Portugali pädev asutus tunnustab tehniliste kirjelduste puudumisel teistes liikmesriikides läbi viidud katseid ja kontrolle üksnes juhul, kui need on läbi viidud vastavalt Portugalis kehtivatele või sama asutuse poolt võrdväärseks tunnustatud meetoditele, pelgalt direktiivi 89/106 artikli 16 lõike 1 ülevõtmine, mille eesmärk on tagada selliste ehitustoodete ohutus, mille kohta puuduvad tehnilised kirjeldused. Asjaolu, et seda korda kohaldatakse üldeeskirjade artikli 17 alusel sisseviidud tunnustamismenetluste suhtes, näitab, et selle eesmärk on just nimelt lihtsustada teises liikmesriigis läbi viidud katsete ning kontrollide arvessevõtmist.

Euroopa Kohtu hinnang

88 Tuleb märkida, et komisjon ei ole märgukirjas ega põhjendatud arvamuses kritiseerinud asjaolu, et need õigusnormid kehtivad teistest liikmesriikidest pärit selliste toodete vastavusdeklaratsioonide suhtes, mille kohta puuduvad tehnilised kirjeldused, ning nendele toodetele teistes liikmesriikides välja antud vastavussertifikaatide tunnustamise suhtes tingimusel, et need tooted vastavad tootja liikmesriigis asuva tunnustusasutuse poolt läbiviidud katsetele ja kontrollidele vastavalt Portugalis kehtivatele või Instituto Português da Qualidade poolt võrdväärseks tunnustatud meetoditele.

89 Nagu märkis Portugali Vabariik, oli põhjendatud arvamuses seatud tähtaja lõppemisel see nõue ehitustoodete osas, mille kohta puuduvad tehnilised kirjeldused, sätestatud dekreetseaduse nr 113/93 artikli 9 lõikes 2, mille eesmärk oli võtta Portugali õigusesse üle direktiivi 89/106 artikli 16 lõige 1. Kuigi seda sätet ei saanud kohaldada mitte üksnes käesolevas asjas toimunud kohtueelse menetluse käigus, vaid ka eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal tegemisega lõppenud kohtueelse menetluse käigus, ei puudutatud seda nõuet üheski nimetatud menetlustest. Nimetatud kohtuotsus ei puudutanud mingil moel dekreetseaduse nr 113/93 ja eelkõige selle artikli 9 lõike 2 vastuolu EÜ artiklitega 28 ja 30.

90 Nii ei saa komisjoni etteheidet kriteeriumide kohta, millele peavad vastama teistes liikmesriikides läbi viidud katsed ja kontrollid, pidada vastuvõetavaks põhjendusel, et seda on kritiseerinud Euroopa Kohus juba eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal punktis 51, leides, et asjassepuutuvate torude suhtes üldeeskirjade artiklis 17 ette nähtud tunnustamismenetluses puuduvad objektiivsed, mittediskrimineerivad ja ette teadaolevad kriteeriumid.

91 Kritiseerides hagiavalduses dekreetseaduse nr 133/93 artikli 9 lõikes 2 ette nähtud tunnustamise kriteeriume, ei ole komisjon piirdunud punktidega, mille osas Euroopa

Kohus tuvastas eespool viidatud kohtuotsuses komisjon *vs.* Portugal, et Portugali Vabariik on rikkunud asutamislepingust tulenevaid kohustusi, mistõttu tuleb ka neljandat etteheidet pidada vastuvõetamatuks.

Etteheide vaidlusaluse siseriikliku õigusega riivatud ettevõtjate suhtes meetmete võtmata jätmise kohta

Poolte argumendid

92 Viiendas etteheites leiab komisjon, et Portugali Vabariik ei ole täitnud eespool viidatud kohtuotsust komisjon *vs.* Portugal, sest ta ei ole võtnud meetmeid ettevõtjate suhtes, keda on riivatud vaidlusaluse siseriikliku õigusega. Nimelt on Portugali Vabariik hoolimata eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal punktis 48 tõdetust üksnes märkinud, et ei ole ilmnenud ühtegi juhtumit, mil torude tunnustamisest oleks keeldutud EÜ artiklitega 28 ja 30 vastuolus olevate sätete alusel. Meenutades korralduste andmise pädevust, mis kuulub Portugali Vabariigi enda sõnul Portugali haldusasutustele, väidab komisjon, et Portugali Vabariik ei saa piirduda tõdemusega, et kuna kaebuse esitanud ettevõtja ei taotlenud oma toodete tunnustamist, vaid üksnes Itaalias väljastatud sertifikaadi tunnustamist, ei olnud vaidlusalune tunnustamine tegelikkuses selle ettevõtja eesmärk.

93 Siinkohal väidab Portugali Vabariik, et esiteks on komisjon maininud eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal punktis 48 kirjeldatud asjaolusid üksnes oma hagiavalduses.

94 Seejärel selgitab liikmesriik, et LNEC-i ning kaebuse esitanud ettevõtja vahelisest kirjavahetusest ilmneb, et ettevõtja ei ole kunagi kavatsenud taotleda tunnustamisme-

netluse läbiviimist polüetüleenist torude suhtes, mida ta soovis Portugalis turustada, vaid ta soovib üksnes, et talle väljastatud välismaiseid sertifikaate käsitataks piisavatena ja et ta oleks vabastatud tunnustamismenetlusest. Kui LNEC ei ole saanud sellelt ettevõtjalt tunnustamistaotlust ega infonõuet tunnustamismenetluse käigu kohta, tundub ülepingutatud nõuda LNEC-lt, et viimane kordaks sellele ettevõtjale tingimusi, mille puhul saab vastavussertifikaadi saamiseks või vajaduse korral vaidlusaluste torude tunnustamiseks kasutada IPP poolt väljastatud sertifikaati või muid sertifikaate. Kõrvaldamaks kõiki kahtlusi, teavitas LNEC kaebuse esitanud ettevõtjat 12. veebruaril 2008 siiski sellest, et juba mõnda aega on tal võimalik kasutada vaidlusaluseid tooteid siseriiklikul turul vajaduseta neid eelnevalt tunnustada.

95 Lõpetuseks rõhutab Portugali Vabariik, et ilmnenud ei ole ühtegi eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal rikkumise juhtu torusüsteemide või nende osade tunnustamismenetlustes. Ta lisab, et kaebuse esitanud ettevõtjal oli võimalik siseriiklikus kohtus taotleda talle 2000. aasta jooksul üldeeskirjade artikli 17 mittekooskõlalise kohaldamisega võimalikult tekkinud kahju hüvitamist, mida ta aga teinud ei ole.

Euroopa Kohtu hinnang

96 Kõigepealt tuleb märkida, et kuna komisjon kritiseeris juba kohtueelse menetluse käigus asjaolu, et Portugali Vabariik ei ole võtnud meetmeid ettevõtjate suhtes, keda riivasid eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal esemeks olnud õigusnormid, ei ole alust kahelda käesoleva etteheite vastuvõetavuses.

97 Uurides seejärel etteheite sisu, tuleb tõdeda, et komisjon on piirdunud viidatud kohtuotsuse aluseks olnud asjaolude kordamisega, esitamata aga Euroopa Kohtule vajalikke andmeid, et viimane saaks otsustada, millises ulatuses on liikmesriik täitnud kohustuste rikkumise tuvastanud kohtuotsust (vt selle kohta 4. juuli 2000. aasta otsus

kohtuasjas C-387/97: komisjon *vs.* Kreeka, EKL 2000, lk I-5047, punkt 73, ja 7. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-369/07: komisjon *vs.* Kreeka, EKL 2009, lk I-5703, punkt 74).

98 Komisjon ei ole esitanud andmeid, mis lükkaksid ümber Portugali Vabariigi väite, et peale selle ettevõtja, kelle kaebus oli aluseks eespool viidatud kohtuasjas komisjon *vs.* Portugal otsuse tegemisel, ei ole ilmnenud, et ka teistel ettevõtjatel oleks olnud raskusi toodete tunnustamisel või teistes liikmesriikides väljastatud sertifikaatide tunnustamisel ehitustoodete osas, mille kohta puuduvad tehnilised kirjeldused.

99 Ettevõtja osas, kelle kaebus oli aluseks kohtuasjas komisjon *vs.* Portugal otsuse tegemisel, tuleb lõpetuseks tuvastada, nagu väitis ka Portugali Vabariik, ilma et komisjon oleks talle selles osas vastu vaielnud, et esiteks ei ole see ettevõtja astunud ühtegi teist sammu nende toodete või teistes liikmesriikides väljastatud sertifikaatide tunnustamiseks ning teiseks ei ole pärast Euroopa standardite vastuvõtmist kohtuotsuses komisjon *vs.* Portugal kõne all olnud toodete kohta ja määruse nr 1726/2006 jõustumist vaja nende toodete suhtes läbi viia tunnustamist, kui tegemist on nimetatud standarditega hõlmatud toodetega.

100 Neil asjaoludel tuleb järeldada, et komisjon ei ole tõendanud, et Portugali Vabariik oleks meetmete võtmata jätmisega ettevõtjate suhtes, keda riivavad vaidlusalused siseriiklikud õigusnormid, rikkunud kohustusi, mis tulenevad EÜ artiklitest 28 ja 30, ja seega jätnud täitmata eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal.

101 Seega tuleb viies etteheide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

102 Järelikult tuleb rahuldamata jätta komisjoni hagi, milles viimane palus tuvastada, et kuna Portugali Vabariik ei ole võtnud vajalikke meetmeid eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Portugal täitmiseks, siis on Portugali Vabariik rikkunud EÜ artikli 228 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

103 Seega tuleb hagi jätta rahuldamata ka selles osas, milles paluti kohustada Portugali Vabariiki tasuma kohustuste rikkumise tõttu trahvi põhisumma.

Kohtukulud

104 Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtuvaidluse kaotanud ja Portugali Vabariik on kohtukulude hüvitamist nõudnud, tuleb kohtukulud välja mõista komisjonilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Euroopa Ühenduste Komisjonilt.

Allkirjad